

Δεν είναι δυνατόν να παρατηρήσεις κάτι
χωρίς να το μεταβάλεις.

Αρχή της απροσδιοριστίας του Χάιζενμπεργκ

Πρόλογος

Τη στιγμή που η Έμα άνοιγε την πόρτα της κρεβατοκάμαρας των γονιών της, δεν υποψιαζόταν πως ήταν η τελευταία φορά που το έκανε. Ποτέ ξανά δεν έμελλε να χωθεί στην αγκαλιά της μαμάς της στη μιάμιση τη νύχτα, με ένα λούτρινο ελεφαντάκι στο χέρι, σκαρφαλώνοντας προσεκτικά στο κρεβάτι για να μην ξυπνήσει τον μπαμπά της, που κλοτσούσε, μουρμούριζε ασυναρτησίες ή έτριζε τα δόντια στον ύπνο του.

Εκείνο το βράδυ ούτε κλοτσούσε ούτε μουρμούριζε ούτε έτριζε τα δόντια του. Εκείνο το βράδυ απλώς σιγόκλαιγε.

«Μπαμπά;»

Η Έμα πέρασε διστακτικά από το σκοτάδι του διαδρόμου στο υπνοδωμάτιο. Το φως της ανοιξιάτικης πανσελήνου, που δέσποζε στον ουρανό του Βερολίνου σαν ήλιος του μεσονυκτίου, τρύπωνε από τις κλειστές κουρτίνες λούζοντας τα πάντα με μια ασημένια λάμψη.

Μισοκλείνοντας τα μάτια, κάτω από τις πυκνές καστανές αφέλειές της, η Έμα μπόρεσε να διακρίνει τον χώρο γύρω της: το ψάθινο μπαούλο στα πόδια του κρεβατιού, τα

γυάλινα κομοδίνα που πλαισιώναν το κρεβάτι, την ντουλάπα με τις συρόμενες πόρτες όπου χωνόταν καμιά φορά παλιότερα για να κρυφτεί.

Όσπου ήρθε στη ζωή της ο Άρθουρ και της έκοψε κάθε όρεξη για κρυφτό.

«Μπαμπά;» ψιθύρισε η μικρή αγγίζοντας το γυμνό πόδι του πατέρα της, που ξεπρόβαλλε από το σκέπασμα.

Η Έμα φορούσε μόνο μία κάλτσα, κι αυτή κόντευε να φύγει εντελώς από το πόδι της. Την άλλη την είχε χάσει στον ύπνο της, κάπου στη διαδρομή από τον Πύργο των Λαμπερών Μονόκερων προς την Κοιλιάδα της Ασημένιας Φτερωτής Αράχνης, που ερχόταν καμιά φορά στον ύπνο της για να την τρομάξει.

Αλλά όχι τόσο όσο την τρόμαζε ο Άρθουρ.

Παρότι διαρκώς την καθησύχαζε πως δεν ήταν κακός. Αλλά μπορούσε άραγε να τον εμπιστευτεί;

Η Έμα έσφιξε κι άλλο το ελεφαντάκι πάνω της. Ένωθε τη γλώσσα της σαν ξεραμένη τσίχλα που είχε κολλήσει στον ουρανίσκο της. Σχεδόν ούτε η ίδια δεν είχε ακούσει τη λεπτή φωνούλα της, γι' αυτό δοκίμασε άλλη μία φορά: «Μπαμπά, ξύπνα». Η Έμα τού τσίμπησε ένα δάχτυλο του ποδιού.

Ο πατέρας της τράβηξε το πόδι του και γύρισε στο πλάι, ανασηκώνοντας λιγάκι το σκέπασμα. Η χαρακτηριστική μυρωδιά του χτύπησε τη μύτη της Έμα. Ήταν βέβαιη ότι θα μπορούσε να αναγνωρίσει τον πατέρα της ανάμεσα σε δεκάδες μεγάλους, με κλειστά τα μάτια και μόνο από τη μυρωδιά του. Από αυτό το γήινο μείγμα καπνού και κολόνας, το οποίο της ήταν τόσο οικείο. Που της άρεσε τόσο να το μυρίζει.

Η Έμα σκέφτηκε μήπως ήταν προτιμότερο να ξυπνήσει τη μητέρα της. Εκείνη ήταν πάντα πρόθυμη να τη βοηθήσει. Ο μπαμπάς συχνά τη μάλωνε. Τις περισσότερες φορές η Έμα δεν ήξερε καν τι είχε κάνει όταν τον έβλεπε να χτυπάει πάλι την πόρτα, τόσο δυνατά, που έκανε το σπίτι να τρέμει ολόκληρο. Αργότερα η μαμά της έλεγε πως ούτε ο πατέρας της ήξερε ακριβώς τι του έφταιγε. Ήταν «χορλιρικός», ή κάτι τέτοιο, και εκ των υστέρων λυπόταν γι' αυτό που είχε κάνει. Καμιά φορά, μάλιστα, πολύ σπάνια, της το έλεγε και ο ίδιος. Ερχόταν στο δωμάτιό της, άγγιζε το μουσκεμένο από τα δάκρυα μάγουλό της, της χάιδευε τα μαλλιά και της εξηγούσε πως δεν είναι εύκολο να είσαι μεγάλος, με όλες αυτές τις ευθύνες και τα προβλήματα. Για την Έμα, αυτές οι ακριβοθώρητες στιγμές ήταν οι πιο ευτυχισμένες της ζωής της· μια τέτοια στιγμή λαχταρούσε και τώρα.

Ιδίως απόψε ήταν ιδιαίτερα σημαντικό για εκείνη.

Απόψε, που φοβάμαι τόσο πολύ.

«Μπαμπά, σε παρακαλώ...»

Προσπαθούσε να πλησιάσει το κεφάλारी του κρεβατιού, για να τον αγγίξει στο πρόσωπο, όταν σκόνταψε σ' ένα γυάλινο μπουκάλι.

Οχι, όχι...

Μέσα στην ταραχή της είχε ξεχάσει πως η μαμά και ο μπαμπάς άφηναν πάντα ένα μπουκάλι νερό δίπλα στο κρεβάτι τους, για την περίπτωση που κάποιος από τους δύο διψούσε τη νύχτα. Το μπουκάλι έπεσε και άρχισε να κυλάει στο παρκέ, και ο θόρυβος της μούδιασε τα αφτιά· ήταν σαν να περνούσε μια εμπορική αμαξοστοιχία μέσα από το υπνοδωμάτιο, λες και το σκοτάδι δυνάμωνε τους ήχους.

Ένα φως άναψε.

Στην πλευρά της μητέρας της.

Τρομαγμένη από το ξαφνικό φως, η Έμα έβγαλε μια μικρή κραυγή.

«Ποντικάκι μου;» ρώτησε η μητέρα της, που, λουσμένη στο φως του πορτατίφ, φάνταζε σαν να φοράει φωτοστέφανο. Σαν αγία με ανακατωμένα μαλλιά και με το πρόσωπο ρυτιδωμένο από το μαξιλάρι.

Τότε άνοιξε ταραγμένος τα μάτια του και ο πατέρας της. «Τι στην ευχή... Τι;...» Μίλησε δυνατά, κοιτάζοντας τριγύρω του καθώς προσπαθούσε να προσανατολιστεί. Ήταν φανερό πως είχε ξυπνήσει από εφιάλτη· μπορεί και να βρισκόταν ακόμα μέσα στον εφιάλτη. Ανακάθισε στο κρεβάτι.

«Τι έχεις, γλυκιά μου;» ρώτησε η μητέρα της. Πριν η Έμα προλάβει να απαντήσει, ο πατέρας της άρχισε να φωνάζει.

«Γαμώ το κέρατό μου!»

«Τόμας!» συνέτισε η μητέρα της τον σύζυγό της.

Εκείνος άρχισε να φωνάζει ακόμα πιο δυνατά, χειρονομώντας προς τη μεριά της Έμα.

«Γαμώτο, πόσες φορές σου έχω πει...»

«Τόμας!»

«... όπi τις νύχτες πρέπει να μας αφήνεις στην ησυχία μας;»

«Ναι, αλλά η... η... η ντουλάπα μου...» άρχισε να τραυλίζει η Έμα, και τα μάτια της γέμισαν δάκρυα.

«Όχι πάλι!» βλαστήμησε ο πατέρας της. Οι προσπάθειες της μητέρας της να τον κατευνάσει έδειχναν να τον εξοργίζουν ακόμα περισσότερο.

«Ο Άρθουρ...» εξήγησε η Έμα, παρ' όλα αυτά. «Το...

φάντασμα. Είναι πάλι εκεί... Στην ντουλάπα. Πρέπει να έρθετε μαζί μου, σας παρακαλώ... Αλλιώς, ίσως μου κάνει κακό».

Ο πατέρας της άρχισε να βαριανασαίνει, το βλέμμα του σκοτεινίασε, τα χείλη του έτρεμαν, και για μια στιγμή τής θύμισε την εικόνα που είχε σχηματίσει στη φαντασία της για τον Άρθουρ: ένας μικρός ιδρωμένος δαίμονας με χοντρή κουλιά και φαλακρό κεφάλι.

«Δε μας παρατάς με τα πρέπει; Έμα, σήκω φύγε τώρα αμέσως! Αλλιώς, θα σου κάνω εγώ κακό. Και όχι ίσως, αλλά σίγουρα!»

«Τόμας!» φώναξε πάλι η μητέρα της· η Έμα έκανε ένα βήμα προς τα πίσω.

Οι λέξεις του την είχαν πονέσει. Πιο πολύ απ' όσο την είχε πονέσει η ρακέτα του πικκ πογκ που την είχε χτυπήσει κατά λάθος στο πρόσωπο τον προηγούμενο μήνα, την ώρα της γυμναστικής. Τα μάτια της γέμισαν δάκρυα. Ένωθε λες και ο πατέρας της την είχε χαστουκίσει. Το μάγουλό της έτσουζε, κι ας μην την είχε αγγίξει.

«Δεν κάνει να μιλάς έτσι στην κόρη σου...» είπε η μητέρα της φοβισμένη, με σιγανή φωνή. Σχεδόν ικετευτικά.

«Θα της μιλάω όπως γουστάρω! Πρέπει επιτέλους να μάθει να μην κουβαλιέται εδώ μέσα κάθε νύχτα».

«Μα είναι έξι χρονών παιδί».

«Κι εγώ είμαι σαράντα τεσσάρων χρονών άντρας, αλλά απ' ό,τι φαίνεται, οι δικές μου ανάγκες δεν μετρούν καθόλου εδώ μέσα!»

Η Έμα άφησε το ελεφαντάκι της να πέσει στο πάτωμα χωρίς καν να το αντιληφθεί. Στράφηκε προς την πόρτα

και βγήκε από το δωμάτιο σαν να ήταν μαριονέτα που την κινούσαν αόρατα σκοινιά.

«Τόμας...»

«Άσε τα καλοπιάσματα», άκουσε τον πατέρα της να λέει πίσω της. «Δεν έχω ούτε μισή ώρα που ξάπλωσα. Αν αύριο το πρωί δεν είμαι σε φόρμα στο δικαστήριο, αν χάσω αυτή τη δίκη, τότε πάει το γραφείο, θα το κλείσω, και τότε όλα αυτά εδώ μπορείς να τα ξεχάσεις; και το σπίτι και το αυτοκίνητό σου και το μωρό!»

«Το ξέρω...»

«*Τίποτα* δεν ξέρεις! Εδώ ζοριζόμαστε να τα φέρουμε βόλτα μόνο με την Έμα, αλλά όχι, δεν σου έφτανε. Ήθελες οπωσδήποτε κι άλλο κουτσούβελο, που δεν θα μ' αφήνει να κλείσω μάτι. Ίσως σου έχει διαφύγει, αλλά ο μόνος που φέρνει λεφτά εδώ μέσα είμαι εγώ, γαμώτο! Και χρειάζομαι τον ύπνο μου».

Η Έμα είχε διασχίσει κιόλας τον μισό διάδρομο, αλλά ο πατέρας της δεν έλεγε να χαμηλώσει την ένταση της φωνής του. Μόνο η μητέρα της μίλησε χαμηλόφωνα. «Σσσς... Τόμας. Αγάπη μου. Ηρέμησε».

«Πώς να ηρεμήσω εδώ μέσα;»

«Άσ' το πάνω μου. Σε παρακαλώ. Θα σε περιποιηθώ εγώ. Εντάξει;»

«Θα με περιποιηθείς; Από τότε που γκαστρώθηκες, μόνο για την πάρτη σου...»

«Το ξέρω, το ξέρω. Λάθος μου. Έλα, άσε με να...»

Η Έμα έκλεισε την πόρτα του δωματίου της, κλείνοντας έξω και τις φωνές των γονιών της.

Ή, τουλάχιστον, εκείνες που είχαν την πηγή τους στο

υπνοδωμάτιό τους. Όχι αυτές που αντηχούσαν ακόμα στο μυαλό της.

Σήκω φύγε τώρα αμέσως! Αλλιώς...

Σκούπισε τα δάκρυα από τα μάτια της και περίμενε να περάσει το βουητό στα αφτιά της, αλλά αυτό δεν έλεγε να φύγει. Όπως δεν έλεγε να φύγει και το φεγγαρόφωτο από το δωμάτιό της, όπου έλαμπε ακόμα πιο πολύ απ' ό,τι στην κρεβατοκάμαρα των γονιών της, καθώς οι κουρτίνες της ήταν από λεπτό λινό· και σαν να μην έφτανε αυτό, το δωμάτιο φωτιζόταν και από τα αστεράκια που ήταν κολλημένα στο ταβάνι πάνω από το κρεβάτι της.

Το κρεβάτι μου.

Η Έμα ήθελε να χωθεί κάτω από το πάπλωμα και να κλάψει, αλλά δεν τολμούσε να το κάνει προτού σιγουρευτεί ότι το φάντασμα δεν βρισκόταν πια στην κρυψώνα του. Ότι δεν επρόκειτο να της επιτεθεί την ώρα που κοιμόταν, ότι είχε εξαφανιστεί – όπως συνέβαινε κάθε φορά που η μαμά ερχόταν μαζί της να ελέγξει το δωμάτιο.

Η παλιά ρουστίκ ντουλάπα ήταν ένα θηριώδες έπιπλο με βαριές σκαλιστές δρύινες πόρτες, που έτριζαν όταν άνοιγαν, και ο ήχος τους έμοιαζε με το γέλιο μιας γριάς μάγισσας.

Τον ίδιο ήχο έβγαλαν και τώρα.

Αχ, κάνε να έχει εξαφανιστεί.

«Είναι κανείς εδώ;» ρώτησε η Έμα τη σκοτεινή τρύπα που είχε μπροστά της. Η ντουλάπα ήταν τόσο μεγάλη, που τα δικά της πράγματα έπιαναν μόνο την αριστερή πλευρά. Στην άλλη μισή υπήρχε άφθονος χώρος για τις πετσέτες και τα τραπεζομάντιλα της μαμάς.

Και για τον Άρθουρ.

«Γεια σου», απάντησε το φάντασμα με τη βαθιά φωνή του. Όπως πάντα, ακουγόταν σαν να κρατούσε το χέρι του μπροστά στο στόμα του. Ή ένα μαντίλι.

Η Έμα έβγαλε μια μικρή κραυγή. Παραδόξως, όμως, δεν ένιωθε αυτόν τον βαθύ, διαπεραστικό φόβο που αισθάνθηκε την πρώτη φορά που είχε ακούσει θόρυβο από την ντουλάπα και είχε πάει να κοιτάξει.

Μπορεί ο φόβος να είναι σαν μια σακούλα με καραμέλες, σκέφτηκε. Και να τις έφαγα όλες στο δωμάτιο των γονιών μου.

«Είσαι ακόμα εδώ».

«Φυσικά. Νομίζεις ότι θα σ' αφήσω μόνη σου;»

Δεν θα ήταν άσχημα.

«Και τι θα έκανες αν ερχόταν ο μπαμπάς μου να ελέγξει την ντουλάπα;»

Ο Άρθουρ γέλασε σιγανά. «Ήξερα πως δεν θα έρθει».

«Πώς το ήξερες;»

«Νοιάστηκε ποτέ για σένα;»

Η Έμα δίστασε. «Ναι».

Όχι. Δεν ξέρω.

«Ναι, αλλά η μαμά...»

«Η μαμά σου είναι αδύναμη. Γι' αυτό είμαι εγώ εδώ».

«Εσύ;» Η Έμα ρούφηξε τη μύτη της.

«Πες μου...» Ο Άρθουρ έμεινε σιωπηλός για μια στιγμή, και η φωνή του έγινε ακόμα πιο βαθιά. «Έκλαιγες;»

Η Έμα έγνεψε καταφατικά. Δεν είχε ιδέα αν το φάντασμα μπορούσε να τη δει, αλλά υπέθετε πως τα μάτια του έβλεπαν και στο σκοτάδι. Ίσως, πάλι, δεν είχε καν μάτια, δεν ήταν σίγουρη. Εξάλλου δεν είχε δει ποτέ της τον Άρθουρ.

«Τι συνέβη;» τη ρώτησε.

«Ο μπαμπάς μ' έβρισε».

«Τι σου είπε;»

«Είπε...» Η Έμα ξεροκατάπιε. Ήταν άλλο πράγμα να ακούει τα λόγια του στον νου της κι άλλο να τα ξεστομίζει. Την πονούσαν. Αλλά ο Άρθουρ επέμεινε, κι εκείνη φοβήθηκε πως θα θύμωνε, όπως είχε θυμώσει πριν από λίγο και ο μπαμπάς της· έτσι, τα επανέλαβε.

«Σήκω φύγε τώρα αμέσως! Αλλιώς, θα σου κάνω κακό».

«Σου είπε τέτοιο πράγμα;»

Η Έμα έγνεψε πάλι καταφατικά. Και ο Άρθουρ φάνηκε να τη βλέπει πράγματι στο σκοτάδι, μιας και αντέδρασε στην ελαφριά κίνηση του κεφαλιού της. Γρύλισε απαξιωτικά και ύστερα έκανε κάτι εντελώς απρόσμενο: βγήκε από την κρυψώνα του. Για πρώτη φορά.

Το φάντασμα, που ήταν πολύ ψηλότερο απ' όσο φανταζόταν η Έμα, παραμέρισε μερικές κρεμάστρες, και καθώς έβγαινε από την ντουλάπα, της χάιδεψε τα μαλλιά με τα γαντοφορεμένα χέρια του.

«Ηρέμησε και ξάπλωσε στο κρεβάτι σου, Έμα».

Σήκωσε τα μάτια της να τον αντικρίσει και πάγωσε. Αντί για πρόσωπο, είδε ένα αλλοιωμένο είδωλο του δικού της προσώπου. Θαρρείς και βρισκόταν στο λούνα παρκ, στο σπιτάκι του τρόμου, και κοιτούσε μέσα σε παραμορφωτικό καθρέφτη· έναν καθρέφτη στερεωμένο επάνω σε μια ψηλή μαύρη στήλη.

Της πήρε λίγη ώρα ώσπου να συνειδητοποιήσει πως ο Άρθουρ φορούσε κράνος μοτοσυκλετιστή και πως αυτό που έβλεπε ήταν το παραμορφωμένο είδωλό της στη ζελατίνα του.

«Επιστρέφω αμέσως», της υποσχέθηκε και στράφηκε προς την πόρτα.

Το βάδισμά του είχε κάτι που της φάνηκε οικείο, αλλά αυτό που τράβηξε την προσοχή της ήταν ένα μυτερό αντικείμενο που κρατούσε στο δεξί του χέρι.

Θα περνούσαν χρόνια ώσπου να συνειδητοποιήσει πως επρόκειτο για σύριγγα.

Μια σύριγγα με μακριά βελόνα, που γυάλιζε σαν ασήμι στο φεγγαρόφωτο.

Ο ψεύτης δεν γίνεται πιστευτός
ακόμα κι όταν λέει αλήθεια.

Παροιμία

Κεφάλαιο 1

Υστερα από 28 χρόνια

«ΜΗΝ ΤΟ ΚΑΝΕΤΕ ΑΥΤΟ. Σας είπα ψέματα. Σας παρακαλώ, μη...»

Οι θεατές, σχεδόν στο σύνολό τους άντρες, προσπαθούσαν να παραμείνουν ατάραχοι ενώ παρακολουθούσαν τον βασανισμό της ημίγυμνης μελαχρινής γυναίκας.

«Για όνομα του Θεού, πρόκειται περί λάθους! Όλα αυτά τα έβγαλα από το μυαλό μου. Πρόκειται περί τραγικού λάθους... Βοήθεια!»

Οι κραυγές της αντηχούσαν στον ασπροβαμμένο αποστειρωμένο χώρο, και τα λόγια της ακούγονταν πεντακάθαρα. Κανένας δεν θα μπορούσε αργότερα να επικαλεστεί παρεξήγηση.

Όλα αυτά συνέβαιναν ενάντια στη θέληση της γυναίκας.

Κι όμως, ο ελαφρώς υπέρβαρος μουσάτος άντρας με τα στραβά δόντια έμπηξε τη βελόνα της ένεσης στο ακινητοποιημένο μπράτσο της.

Κι όμως, δεν της έβγαλαν τα ηλεκτρόδια από το μέτωπο και τους κροτάφους ούτε και τον μεταλλικό δακτύλιο από το κεφάλι – όλα αυτά που την έκαναν να μοιάζει με εκείνα

τα αξιολύπητα, βασανισμένα πειραματοζώα-πιθηκάκια που τους έχουν ανοίξει το κρανίο και τους έχουν χώσει ηλεκτρόδια στον εγκέφαλο.

Μια εικόνα που δεν απείχε και πολύ από αυτό που επρόκειτο να της συμβεί σύντομα.

Όταν η αναισθησία και η μυοχαλαρωτική ουσία άρχισαν να επιδρούν, ξεκίνησε η τεχνητή αναπνοή. Μετά άρχισαν οι ηλεκτρικές εκκενώσεις. Τετρακόσια εβδομήντα πέντε βολτ, δεκαεφτά απανωτές φορές, ώσπου να προκληθεί μια επιληπτική κρίση.

Από τη λοξή γωνία της κάμερας ασφαλείας δεν φαινόταν αν η μελαχρινή γυναίκα τιναζόταν και τα μέλη του σώματός της έκαναν συσπάσεις. Η πλάτη των μορφών με τις ιατρικές ρόμπες και μάσκες έκρυβε τη θέα από αυτούς που παρακολουθούσαν. Αλλά οι κραυγές είχαν σταματήσει. Τέλος σταμάτησε και το βίντεο, και τα φώτα στην αίθουσα δυνάμωσαν.

«Αυτό που παρακολουθήσατε μόλις είναι μια εξωφρενική περίπτωση...» είπε η δόκτωρ Έμα Στάιν αρχίζοντας τη διάλεξη της και σταμάτησε για λίγο, προκειμένου να τραβήξει λίγο πιο κοντά το μικρόφωνο, ώστε να την ακούνε πιο καθαρά οι σύνεδροι. Μετάνιωνε που είχε αρνηθεί το υποπόδιο το οποίο της είχε προσφέρει νωρίτερα ο τεχνικός κατά τη δοκιμή του ήχου. Κανονικά, θα το είχε ζητήσει και από μόνη της, αλλά ο τύπος με την μπλε ολόσωμη φόρμα είχε ένα τόσο αλαζονικό χαμόγελο κολλημένο στο πρόσωπό του, που η Έμα είχε απορρίψει την προσφορά του και τώρα ήταν αναγκασμένη να στέκεται στις μύτες των ποδιών της.

«... είναι μια εξωφρενική περίπτωση εξαναγκαστικής

ψυχιατρικής θεραπείας, η οποία υποτίθεται πως έχει εκλείψει από καιρό».

Όπως και η Έμα, οι περισσότεροι παρευρισκόμενοι ήταν επίσης ψυχίατροι. Επομένως δεν χρειαζόταν να τους εξηγήσει πως η κριτική της δεν στρεφόταν εναντίον της μεθόδου της ηλεκτροσπασμοθεραπείας. Όσο μεσαιωνική κι αν ηχεί η διοχέτευση ηλεκτρικού ρεύματος σ' έναν ανθρώπινο εγκέφαλο, άλλο τόσο πολλά υποσχόμενα είναι τα αποτελέσματά της στη μάχη κατά των ψυχώσεων και της κατάθλιψης. Μάλιστα, εφόσον γίνεται με γενική αναισθησία, η διαδικασία δεν έχει σχεδόν καμία παρενέργεια.

«Αυτά τα πλάνα από την κάμερα ασφαλείας του χειρουργείου τα βγάλαμε λαθραία από την Κλινική Ορφέλιου του Αμβούργου. Η ασθενής η οποία υπέστη τη μεταχείριση που παρακολούθησατε εισήχθη στην κλινική στις 3 Μαΐου του περασμένου έτους. Η διάγνωση κατά την εισαγωγή της ήταν σχιζοειδής ψύχωση και βασιζόταν αποκλειστικά στις δηλώσεις που έκανε η ίδια η τριαντατετράχρονη γυναίκα κατά την προσέλευσή της στην κλινική. Αλλά η υποτιθέμενη ασθενής ήταν υγιέστατη και απλώς προφασιζόταν τα συμπτώματά της».

«Για ποιον λόγο;» ρώτησε ένας απρόσωπος ακροατής, κάπου στα αριστερά της και περίπου στη μέση της πελώριας αίθουσας, τόσο μακριά της, που, για να ακουστεί, σχεδόν φώναζε. Η Γερμανική Ψυχιατρική Εταιρεία είχε νοικιάσει για το ετήσιο συνέδριό της την κεντρική αίθουσα του Διεθνούς Εκθεσιακού Κέντρου Βερολίνου. Απ' έξω το ΔΕΚ θύμιζε ασημόχρωμο διαστημόπλοιο που είχε έρθει από τα πέρατα του σύμπαντος και είχε προσγειωθεί ακριβώς κάτω από τον

Ραδιοφωνικό Πύργο. Όποιος έμπαινε στο κτίριο, που είχε χτιστεί τη δεκαετία του '70 και κατά πάσα πιθανότητα ήταν μολυσμένο με αμίαντο –γι' αυτό το τελευταίο, οι γνώμες των ειδικών διίστανται– ένιωθε πως βρισκόταν στο σκηνικό μιας ταινίας μάλλον ρετρό παρά επιστημονικής φαντασίας. Στη διαρρύθμιση του εσωτερικού χώρου του κτιρίου κυριαρχούσαν το χρώμιο, το γυαλί και το μαύρο δέρμα.

Η Έμα διέτρεξε με το βλέμμα τις κατάμεστες σειρές από καθίσματα, αλλά δεν κατάφερε να εντοπίσει τον ερωτώντα, κι έτσι μίλησε προς το σημείο όπου υπέθετε ότι βρισκόταν.

«Θα σας απαντήσω με μια ερώτηση. Έχετε ακουστά τα Πειράματα Ρόζενχαν;»

Ένας ηλικιωμένος συνάδελφός της, που καθόταν σε αναπηρικό αμαξίδιο στην άκρη της πρώτης σειράς, συγκατένευσε με νόημα.

«Τα πειράματα αυτά έγιναν πρώτη φορά στα τέλη της δεκαετίας του '60 και στις αρχές της δεκαετίας του '70, με σκοπό να ελέγξουν την εγκυρότητα των ψυχιατρικών διαγνώσεων». Η Έμα, όπως έκανε πάντα όταν ήταν αγχωμένη, τύλιξε μια τούφα από τα πυκνά καστανά μαλλιά της γύρω από τον αριστερό της δείκτη. Δεν είχε φάει τίποτα πριν από τη διάλεξή της, από φόβο μην της έρθει υπνηλία ή ανάγκη να ρευτεί. Τώρα, όμως, το στομάχι της διαμαρτυρόταν τόσο δυνατά, ώστε η Έμα φοβόταν ότι το γουργούρισμα θα ακουγόταν μέσα από το μικρόφωνο και θα έδινε νέα τροφή στα ανέκδοτα που ασφαλώς θα κυκλοφορούσαν ήδη για τον χοντρό της πισινό. Το γεγονός ότι κατά τα άλλα ήταν μάλλον αδύνατη μεγέθυνε στα μάτια της ακόμα πιο πολύ το κουσούρι της.

Πάνω σκουπόξυλο, κάτω κολοκύθα, είχε σκεφτεί ακόμα

μία φορά, μόλις το ίδιο πρωί, παρατηρώντας το σώμα της στον καθρέφτη του μπάνιου.

Αμέσως μετά είχε έρθει ο Φίλιπ και την είχε αγκαλιάσει από πίσω, λέγοντάς της πως είχε το ομορφότερο σώμα που είχε αγγίξει ποτέ του. Και στην πόρτα, την ώρα που την αποχαιρετούσε, την είχε τραβήξει πάνω του και της είχε ψιθυρίσει στο αφτί πως, μόλις επέστρεφε η πιο αισθησιακή ψυχίατρος του Σαρλότενμπουργκ, θα τη χρειαζόταν επειγόντως για μια συνεδρία. Η Έμα ήξερε πως ο σύζυγός της το εννοούσε, αλλά ήξερε, επίσης, πως ήταν εξαιρετικός στο να μοιράζει κομπλιμέντα. Το φλερτ ήταν κομμάτι της φύσης του –κάτι που η Έμα είχε αναγκαστεί να αποδεχτεί– και σπάνια έχανε την ευκαιρία να το εξασκήσει.

«Για τις ανάγκες των Πειραμάτων Ρόζενχαν, που πήραν το όνομά τους από τον Αμερικανό ψυχολόγο Ντέιβιντ Ρόζενχαν, οχτώ εθελοντές προσήλθαν με εικονική αιτιολογία σε ψυχιατρικές κλινικές. Φοιτητές, νοικοκυρές, ψυχολόγοι και γιατροί. Κατά την προσέλευσή τους, όλοι αφηγήθηκαν την ίδια ιστορία: άκουγαν φωνές. Παράξενες, ανοίκειες φωνές που έλεγαν λέξεις όπως “κούφιος”, “υπόκωφος”, “κενός”.

»Δεν θα εκπλαγείτε αν μάθετε πως όλοι οι υποτιθέμενοι ασθενείς εισήχθησαν στις κλινικές και πως η διάγνωση για τους περισσότερους ήταν σχιζοφρένεια ή μανιοκαταθλιπτική ψύχωση.

»Παρότι οι εθελοντές ήταν αποδεδειγμένα υγιείς και συμπεριφέρονταν εντελώς φυσιολογικά κατά τον εγκλεισμό τους, ακολούθησαν φαρμακευτική αγωγή επί αρκετές εβδομάδες και αναγκάστηκαν να πάρουν συνολικά περισσότερα από δύο χιλιάδες χάπια».

Η Έμα έβρεξε τα χείλη της με μια γουλιά νερό από το ποτήρι που είχε μπροστά της. Είχε φορέσει κραγιόν, παρόλο που ο Φίλιπ την προτιμούσε αμακιγιάριστη. Είχε πράγματι ασυνήθιστα λεία επιδερμίδα, που κατά τη γνώμη της, όμως, παραήταν λευκή, ιδίως δίπλα στο έντονο χρώμα των μαλλιών της. Αδυνατούσε να διακρίνει αυτό που ο Φίλιπ αποκαλούσε «υπέροχη αντίθεση».

«Αν σκέφτεστε πως η δεκαετία του '70 έχει περάσει προ πολλού και πως όλα αυτά συνέβησαν σ' έναν άλλο αιώνα, τον μεσαίωνα των ψυχιατρικών επιστημών, τότε αυτό το βίντεο θα πρέπει να σας κάνει να αναθεωρήσετε. Τραβήχτηκε μόλις πέρυσι. Η κοπέλα που είδατε είναι επίσης εθελόντρια. Επαναλάβαμε το Πείραμα Ρόζενχαν».

Ένα σούσουρο απλώθηκε στην αίθουσα. Όχι τόσο επειδή οι παρευρισκόμενοι φοβούνταν ότι τα αποτελέσματα θα ήταν σκανδαλώδη, αλλά κυρίως επειδή ανησυχούσαν πως ίσως στο πλαίσιο του πειράματος είχαν ελεγχθεί εν αγνοία τους και οι ίδιοι.

«Στείλαμε ξανά εικονικούς ασθενείς σε ψυχιατρικά ιδρύματα και ελέγξαμε τι συμβαίνει όταν άνθρωποι απόλυτα υγιείς εισάγονται σε μια κλειστή δομή. Τα αποτελέσματα φέρνουν τρόμο».

Η Έμα ήπια άλλη μία γουλιά προτού συνεχίσει. «Απλώς, εξαιτίας μιας φράσης που είπε κατά την εισαγωγή της, η γυναίκα που είδατε στο βίντεο διαγνώστηκε με σχιζοειδή παράνοια. Περισσότερο από έναν μήνα λάμβανε αγωγή για τη νόσο. Η αγωγή αυτή δεν περιοριζόταν στα φάρμακα και στις συνεδρίες συζήτησης, αλλά περιλάμβανε και άμεση βία. Όπως είδατε με τα μάτια σας και ακούσατε με τα αφτιά

σας, η γυναίκα αυτή δήλωσε απερίφραστα ότι δεν ήθελε να υποβληθεί σε ηλεκτροσπασμοθεραπεία. Λογικό, αφού ήταν υγιέστατη. Κι όμως, υπέστη αναγκαστική θεραπεία.

»Παρά το γεγονός ότι το αρνήθηκε ρητώς. Παρά το γεγονός ότι, μετά την εισαγωγή της στην κλινική, δεν διαπιστώθηκε τίποτα το προβληματικό στη συμπεριφορά της και παρά το γεγονός ότι διαβεβαίωσε πολλές φορές τους θεράποντες ιατρούς πως η κατάστασή της είχε εξομαλυνθεί. Εκείνοι, όμως, δεν άκουγαν ούτε την ίδια ούτε τους φροντιστές και τους συνασθενείς της. Επειδή, σε αντίθεση με τους γιατρούς που την επισκέπτονταν μόνο σποραδικά, οι άνθρωποι με τους οποίους περνούσε αρκετό χρόνο ήταν βέβαιοι πως η συγκεκριμένη γυναίκα δεν είχε καμία δουλειά να βρίσκεται κλεισμένη εκεί μέσα».

Η Έμα είδε κάποιον στο μπροστινό διάζωμα της αίθουσας να σηκώνεται. Έκανε στον τεχνικό το προσυμφωνημένο νόημα για να δυναμώσει λίγο τα φώτα. Διέκρινε έναν ψηλό ξερακιανό άντρα με αραιά μαλλιά και περίμενε ώσπου μια λυγερόκορμη κοπέλα από το προσωπικό του συνεδρίου να καταφέρει να τον πλησιάσει και να του δώσει ένα ασύρματο μικρόφωνο.

Ο άντρας φύσηξε μία φορά στο μικρόφωνο και ύστερα είπε: «Στάουντερ-Μέρτενς, Πανεπιστημιακή Κλινική Κολονίας. Με όλο τον σεβασμό, κυρία συνάδελφε, μας παρουσιάσατε ένα θολό βίντεο τρόμου, του οποίου την προέλευση και την πηγή θα προτιμούσαμε να μη μάθουμε, και προβαίνετε σε έωλους ισχυρισμούς που, αν τύχει και δουν το φως της δημοσιότητας, είναι βέβαιο πως θα έχουν συντριπτικές επιπτώσεις στην επαγγελματική μας υπόσταση».